

Oda djetinjstvu, tradiciji i duhovnosti

Vinko Rožić

Crkva sv. Nikole u Čilipima · 17. listopada 2025.

U ovoj 2025. godini od Kristova rođenja i 1100. obljetničkoj godini kralja Tomislava, kulturna riznica Lijepe naše hrvatske domovine bogatija je za još jedno djelo – zbirku priča Božimira Previšića.

Zanimljiva je i pitka »Konavle rodne, dječjem srcu gode«, podnaslovljena s »Gospa uz Konavle i tajnovitost brojke 33!«, u kojoj autor a vjeroučitelj u osnovnoj školi Gruda Božimir Previšić čitatelja vodi na svojevrsno prostor-vremensko putovanje predivnim Konavlima, dakako, doživljeno i prepričano s djetetova motrišta.

No pogriješili bismo ako bismo je smatrali značenjski plitkom. Jer, značenjem je ova zbirka napućena. Tako, s jedne se strane u njezinim stranicama zrcali društvena tisućljetna hrvatska, da, ali i posebna – generacijama pomno prenošena s koljena na koljeno i tako sačuvana do danas – posebna konavoska tradicija. S druge pak strane – što izrijeком, što između redaka – iz njih emaniraju u Konavlima sved poštivana katolička duhovnost i običaj, zapravo nutarnja snaga koja je Konavljanima omogućila nadići sve izazove i na svojoj se baštini i moru održati do danas.

Naime, plodne i ljekovitim biljem bogate Konavle zaposedaju uzak »bokun« zemlje što se proteže uz južni naš Jadran, pa su zato oduvijek bile izložene pljačkaško-osvajačkim pohodima. Tà samo u, povijesno gledano, recentnom 19. stoljeću u više navrata žrtva su ubojstva, pljačke i paleži što su ih počinili njihovi susjedi Crnogorci, i potkraj 20. stoljeća srpsko-crnogorski agresor, odnosno tzv. JNA i pobočne joj velikosrpske paravojne postrojbe.

Pa ipak, još otprije negoli je u svom pismu knezu Branimiru 879. godine papa Ivan VIII. blagoslovio Hrvatsku i Hrvate, živjela je hrvatska konavoska zemlja, i konavoski čovjek, i konavoski duh. I sved živi!

Cijena slobode gotovo uvijek je velika, ali nikada prevelika. Jer »sloboda se ne prodaje ni za sva blaga svijeta.« Zato joj stihom i tepa najveći naš barokni bard Gundulić: *O lijepa, o draga, o slatka slobodo, / dar u kom sva blaga višnji nam bog je dô...*, i zato nas uvodno autor Previšić između ostaloga podsjeća i na to kako »ova knjiga, iako dječja, nosi poruku i odraslima – ne zaboravimo one koji su za našu slobodu bili spremni izgubiti sve, pa i vlastitu slobodu i život.«

Spomenik hrvatskim braniteljima »Konavoska mati« (skulptura od lijevane bronce akademskoga kipara Zlatka Čulara, prikazuje konavosku majku koja drži umiruće dijete), svečano je otkriven 2010. godine u Čilipima i samo je jedan od »nijemih svjedoka« konavoske priče o ljubavi, vjeri i snazi ovdašnjih ljudi, ponosnih Konavljana.

Kroz priču dječaka Nika s Grude i njegova prijatelja Ivana autor nas upoznaje i sa zanimljivim misterijem broja 33. Tako, okultnom značenju brojke 33 — podsjetit ću, u numerologiji je tzv. »Glavni broj«, odnosno »Učitelj učitelja«; u Slobodnom zidarstvu 33. je najviši stupanj u Škotskom obredu i simbolizira vrhunac mudrosti, prosvjetljenja i vodstva; u pojedinim hinduistički nadahnutim duhovnim praksama povezuje se s čakrama i kundalini energijom, i simbolizira duhovno buđenje te put k prosvjetljenju — autor suprotstavlja sàma Krista. Naime, s površine, na kojoj su, nazovimo ih tako, pojavnosti iz ljudske domene – 33 kilometra Konavala uzduž Jadrana, 33 konavoska naselja, 33 nove oznake uz konavoske prometnice, 33 konavoska gerilca, 33 godine od okupacije

Konavala u Domovinskom ratu, 33 upisana prvaša, pa 33 godine prijateljstva između Nikova i Ivanova djeda – Božimir Previšić svojim naizgled, to samo naizgled, laganim tekstom značenjski ponire dublje, najdublje, do same srži ljudskoga bitka, odnosno do Istine, Puta i Života, do Krista.

Čitatelj će lako razvidjeti zašto Konavljani, podno svojega u Domovinskom ratu nasilno oslijepljenoga kipa Gospe, zajedno sa svim drugim Hrvatima mogu zdušno uglas zapjevati »Rajska djevo, kraljice Hrvata« što je svome narodu i u duhovnu ostavštinu zavazda podario hrvatski isusovac i pjesnik padre Perica (Petar Perica, 1881. na Korčuli – 1944. na Daksi), i zašto nam autor u predgovoru zbirke kazuje kako »Konavle su Hrvatska u malom«.

»Dječaci Niko i Ivan« — priča nam autor — »provodili su dane skupa i neprestano otkrivali nešto novo o Konavlima i o hrvatskoj grudi. Obojica su voljeli starine i bili su neumorni u traganju, učeći o burnoj prošlosti rodnog kraja i djedovine. Iz njihova prijateljstva rodilo se mnogo toga dobrog.«

Važno je ovo djelo vjeroučitelja Božimira Previšića, poglavito za mlađe uzraste koji tek stasavaju na svome životnome putu, i koji tek spoznavaju pravilno usklađenu »busolu«, e da bi im – ako ono i 'oće akobogda – sjever vazda bio sjever, istok – istok, jug – jug, a zapad – zapad.

Preporučujem ga svakom domaćinstvu naše pitome dubrave.